

Indúlt Szeredán

B É T S B Ö L.

10. Jan. 1787.

Ekklesiái dolgok.

Bétsből. A' közelebb lefolyt Esztendőben *Novem-*
bernek 6-kán egy Fel. Ts. Királyi Rendelés által
 a' tétetett nyilvánfágossá, hogy azoknak á' szerzete-
 feknek és Apátzáknak jószágaik és vagyonyaik, a'
 kiknek Klastromok eltöröltetvén a' Világnak Fijai és
 Leányai között élnek, ha vagy testamentom nélkül
 halnának meg, vagy idegen országban lakóknak hagy-
 nák javaikat, ha mindjárt törvény szerént való örökös
 Attyafiaik volnának is, a' Tsászári és Királyi *Fiskus*
 kezére szálljanak: Úgy szinten azoké a' külfő embere-
 kéis

kéis, a' kik az ö Klastromoknak virágzáfakor szerze-
 zesi fogadást vállaltak volt, vagy a' F. Ts. K. fizetesbol
 élnek, légyenek azok akár a' Jésuiták Tárfafágából
 valók, akár más valamelly kiöltött szerzetből.

Olósz - Ország. Az az esküvés, a' mellyel
 némelly Országokban még mostis leszokták magokat
 a' R. Katholikus Püspökök kötelezni a' Római székek
 hűségére, a' *VII. Gergelly* Pápanak idéjétől fogva
 vagyon szokásban, a' ki meg nem elégedvén az idegen
 Orzági Püspöknek Kánon szerént való engedelmeffé-
 gekkel, egy végezése által a' sz. székek szolgáivá
 és béresseivé tette, mellyben a' vala a' többek között,
 hogy minden Püspökök Rómát, vagy a' mint szokták
 mondani a' *S. Péter küszöbét* meglátogassák, vagy
 ha valamelly akadály ebben gátot vetne, magok'
 képét vífelő követteiket küldenék, a' kik által, az
 ö Püspökségeknek igazgatásáról bizonyos tudósítáfokat
 végyenek. Ez, a' böits Uralkodóknak figyelmeteffége-
 ket annyira felferkentette, hogy magokban azt a'
 határozást tennék, hogy ezen szokást tovább virá-
 gozni megne engednék, hanem elégedne meg azzal a'
 sz. szék, ha minden harmadik eszentöben Levelek által
 tudósítanak a' Püspökök az ö vigyázáfok' alatt lévő
 Ekklesiáknak állapottyáról. De minthogy az ilyen
 titkos Levelezéftis a' Hatalmasságok fok tekintetekből
 behúnyt szemekkel nem nézhetik; arra való nézve,
 a' Toskánai Nagy - Hertzeg Decembernek 12-kén
 minden Országában lévő Püspöknek keménnyen
 megparantsoltatá, hogy az ö Tudósító Leveleiket
 addig ö szentfégenek el küldeni nem érézféljék, mig
 ö Hertzegfégenek bé nem adattanak. Nagy remény-
 fégen vagynak a' Püspökök, hogy a' Pápai székek
 hűségére lekotelező esküvés alólis kevés ido mulva
 fel fognak szabadittatni. — Decemb. 18-kán igen

nevezetes Nap volt Rómában. Egy titkos Kárdinálisi Gyulést tartott ő izentfége, a' mellyben elfoben a' Kollegiumnak sok Spanyol és Ólosz országi ujj Püspokoknek tetelet jelentette, azután Róhán Hertzeget elébbeni Kárdinálisi Tifzttfégebe visszfatette, mivel ártatlannak találtatott, és végezetre az Unokáját *Onéskit* Kárdinálisfá tette. A rendkívül valo öröm Rómában közönféges volt, az Ágyúk egymáfra ropogtanak, és azután három nap közönféges Musikák tartattattak, lámpások gyújtattattak 'segyébb vig pompák mentek végben. — A *Koloniai Nuntzius*, kit a' Koloniai V. Fejedelem annak nemakar esmérni, leg kozelebb, a' *Koloniai, Tréviri és Moguntziai* V. Fejedelmektől kibotfátott házasságokban való *Dispensatiot*, egy nyomtatott irása által, mellyet a' Koloniai Fejedelemlég' alatt lévő Papoknak elküldözött, erőtelennek mondja lenni, mivel az, a' Romai széknék hire és akarattya nélkül tétetett közönfégeslé. Mihellyt ez, a' Koloniai Erféki választó Fejedelemnek fuleibe hatott, legotton minden Püspököknek és Papoknak meg parantsolta, hogy a' Nuntziusnak irását, úgy, a' Romai széknék leg kissebb vonását-is kezeknél meg netartsák, hanem hasonlóképpen a' mely órában veszik, ugyan abban visszfa küldjek, ha tfak az a' Koloniai Vikáriúsnak nevével és keze' irásával nem lesz meg erősítve.

Az Amérikai K. Társaságnak a' Marokkoi Tsászárhoz beadott Békeffég' punktumai. 1) A' K. Társaság kívánnya a' Tsászárral való békefféget, 2) Hogy az ő Tsászárságának kikötöhelyeibe szabadon bemeheffenek, és ott mindenféle szükséges óltalmat találhassanak. 3) Mikor a' hajójok valamelly Tsászári hajóval találkozik, mind a' két részről Zászlót függeszzenekki, és betsülettel mennjenekel egymás mellett; de egymást

mást meg-nelátogassák, 4) Ha azt akarják megtudni, hogy mitsoda hajó az, a' mellyel találkoznak, a' kémlelő Ladikban több 2, v. 3 személynél ne legyen. 5) Azelfogattatott, vagy kárt szenvedett hajó, a' kárnak megtérítésével, mind a' két részről visszadattassék. 6) A' megromlott hajót mindenik fél megengedje, hogy míg megigazáttatik kirakodjón, és ofztán bérakodjón. 7) A' Kereskedők egyik a' másíknak Kikötöhelyeiben, úgy másókis, minden Kontumátzia nélkül bemeheffenek 8.) Ha valamely hajóban tiltott Portékák találtnak, sem a' hajót le nem kell tartóztatni, sem a' portékat el nem kell foglalni, hanem csak a' Tolvaj-kereskedőt kell megbüntetni. 9) Ha a' K. Társaságnak emberei, vagy egyben, vagy másban vétenek a' Tsászári földön, a' Konfulna kell általadni, kinek az ő illendő becsülete és tisztelete fértetlenül tartassék. 10) A' Kereskedők egygyik Kikötöhelyből a' másikba szabadon meheffenek, és se adni, se venni nekéntelenítéslenek akarattyok ellen. 11) Ha a' K. Társaságnak, vagy ő Tsászárságának valamely más Hatalnasság ellen találálnak lenni háborúja, egyik a' másikat ne csak befogadja a' maga Kikötöhelyeibe, hanem ott őltalmazais. 12) Ha a' K. Társaságnak hajója olyan Tsászári Kikötöhelybe mennebe', a' hol ellenséges hajó vagyon; az ellenséges hajó a' K. Társaság' hajójának kimenetele után 24. órákkal botsátassékki a' Kikötöhelyből. 13) Mikor a' K. Társaság' hajója Ő Tsászársága hajójával találkózik, a' hány Ágyú kifütésével köszön az egygyik, ugyan annyival fogadja a' másíkis, 14) Ha valamelyik fél a' másik ellen megbofszankodnék, a' dolog szépen igazittassék; ha lehetetlen, a' hadakozásnak elkezdése előtt 9. hónapokat kell adni, hogy mindenik

rész'jovait, egyik a' másik' földjéről haza takaríthatja. 15) A' hadakozásnak idején, a' fogott Katonát fogott katonával feltseréljék. 16) Kivánnya, hogy a' békeflég ötven esztendeig tartson. — Ezek' és több e' félek voltak a' K. Társaságnak kívánfágai, melyekre a' Marokai Tsászár ezt felelte.

Az Istennek Nevében!

Mahumed Ben Abdóla.

Fő Nemességű Amérikai Nagy-Gyűlés!

A' ti Irástokat, a' ti Követetek által vettük és megértetük, melly által ti Nékünk, a' ti kívánságotokat tudunkra adjátok, hogy t. i. velünk békefléget akartok kötni. Mi a' ti békeflég' ajánlástókat elfogadjuk és a' mennyiben a' ti kívánságotokkal megegyez, a' békeflégie hajlunk, és azt, a' mi Tsászári pe-tsétunkel megpetsételjük. Minden Tengeri Kikötőhelyeinkben lévő Kormányozóinknak is megparantsoltuk, hogy mindazokat a' Hajókat, a' mellyek a' ti Zászlóitok alatt repülnekbé a' mi Kikötőhelyeinkbe, óltalmok alá vegyék és azoknak segittséget nyújtsanak, és olyan könnyebbséget és bátorságot is parantsoljanak azoknak, a' minémüvel élnek a' több Nemzeteknek hajói. Az előforduló alkamatosságok úgy hozván, a' mi jó kedvünknek több bizonyosságait is mutattyuk. És ezt mi, a' mi igaz baráttsságunak és jelenvaló szövetségünknek jeléül írjuk. Ramdánnak 20 - dikán. 1200 (vagy Juliusak 24 - kén 1786 - ban)

Elegyes Tudósítások.

Minekutánna a' F. Monárkha kegyelmesen megparantsolt volna, hogy ennekutánna minden Királyi fő Oskolákban a' Srökk Ekklesiái Hiftóriáját tanittanak, sok fő Oskoláknak Elöljárói bizonyos okokra nézve bé-

bévenni nem akarok, melyre nézve a' F. Monárkha annak, ki ennél jobbat iránd 100 arannyot ígér jutalomúl. — Igazé, vagy nem, arról nem felelhetünk? a' közönséges Levelekben olvassuk, hogy minekutánna a' Rosnyai Püspök Úr egy R. Katholikus ifjat, nem R. Katholikus Mátkájával, mig nem Vallását változtatná, öszvekelni tellyességgel megnem engedett volna; és minekutánna a' F. Monarkhának ezért lett megszöllittására ezt felelte volna; hogy azt Lelke-esmérere megfértödése nélkül nem tselekedhetné; ezt a'feleletet vette: ez a' nem akaras annyit tészzen, mint Püspöki hivataljától önként megválni; melyet szivesen felisfogadok. — Professor és N. Bihar Vármegyének Assessora T. T. *Hatvani István* Úr, a' múlt Novembernek 18-dikán meghalálozyán, helyébe tétettet Professorrá, volt Ketskemoti Professor és Doktor T. T. *Milesz József* Úr; T. T. *Varjas János* Úr helyében pedig T. T. *Ormos András* Úr lett a' Debretzeni H. Kollégyomuak Professorává. N. Bihar Vármegyének Rendszerént való Vitzeispánnya T. és N. *Vesennyei Bojti János* Úr, kinél ezen N. Vármegyé hafznosabb V. Ispannyáról mof-tanság nem emlékezik, és a' kinek szorgalmatos vigyázásának tulajdonittatik az-is, hogy ittenaz Oláhok nem zenebonáskodtanak, Novembernek 6-dik napján meghóltt. — Ugyam innem írják, hogy ezen Vermegyében fok helyyeken, navezetesen Püspöki-ben nem régiben olly földindulás lettlégyen, hogy az berek lábaikról leestenek. Egy magát nagy valami-emnek tartó Professorról emlékezem, ki történetből pökött Tanitványának így szollottvala; hogy mirsz előtttem pökni? —

A' F. Pruszszus Királyról azt olvastuk, hogy a' leg alább - való tsutora - tsinálóvalis szóba ered, sőt maga megföllitván, a' legalább való dologrólis, nem mint Király, hanem mint Polgár polgári tárfával úgy beszélget, és tellyes igyekezete az, hogy ötet a' maga népe szerezse, nem félve gyülője. Több ujjrendeléseik között ezen Felső, minden Fladifergének, egy Or. Doktort adott, a' Kéziorvosokon kívül. — Ami felséges Mónárkhánk kegyelmesen parantsolni méltóztatott, hogy ennekutánna a' Könyvnyomtatok, azokat a' könyörgéses Könyveket, vagy bünbotsátó Leveleket, mellyeknek erejek a' Purgatoriumbéli lelkeknekis szolgálnak, külömben kinyomtatni megne próbálják; hanem ha a' *Diocesis*től bizonyság levelek léfzen, hogy azok igazak, és akkoris úgy, hogy a' bizonyság Levélis az azt adotnak. Nevével alája nyomtattatják. — A' Hollándufoknak bizonytalan zenebonás állapottyakról, míg bizonyos véget érnek, nem írunk egyebet, hanem azt, a' mit Londonban beszélnek, hogy t. i. a' felséges Tsászárrel kereskedésbéli szövetségét kötöttek, mellyszerént a' Skál-dis vizén a' kétfeju sasas Tzimert viselő zászlos hajók tetfzések szerént fognak járni. — A' Lengyel Ország szüntelen álló fő Kormányozó - szék azon kezdettvala nem régiben előre gondolkozni, hogy ha hirtelen megtalálna a' mostani Király halni, kit válastzanának? Egy a' meszszebb látók között ezfelelé erre: Uraim! bizzuk a' mi hatalmas Szomszédjainkra ezt a' dolgot, már ők fognak gondolkozni a' mi következő Királyunkról, sőt már eddigis gondolkoztak. — Itten Bétsben a' múlt Vasárnap egy ifjú menyén estve késon hazafelé a' restség mühelyéből a' Kávésházból, egy haragosla hátulról, megragadván haját, ijettében úgy megnémült, hogy májigsem tud

megszóllalni. Az Ispotályban gyógyittatik, és femmi egyéb baja nintsen, hanem hogy nem szólhat. — Egy téjáruló afzfzony, Szimmering nevü szomszéd faluból béfzokott vala jární Bétsbe, midön a' napokban ment vólna haza, megtámadja az útan egy gazember, 's 24 gárállátol (nem vólt több) megfosztya. Elébb menvén az afzfzony, találkozik egy betfületes ember képét vífelni láttató ifjúval, panaszolván hogy járt, kérdi tölle az ifjú: megesmernédé azt, aki tolled a' pénzt elvette? Meg ezerkózzulis, felel az afzfzony. Bévífzi egy néhány lépésnyire lévő bokorba 's kérdi: e' vólté az? tsak alig mondhatáki a' szegény afzfzony - az, lenyomván. mind a' két kezemét késsel vájákki. Az afzfzony ugyan még meg nem hólt, de kevés réményfég vagyon életéhez. Régi módí már ez, hogy az igazat látni kívánóknak szemeket kivájták; uóha most szabadvolna igazfág szerint kinek kinek látni.

Fő Hadivezér és Magyar Országí Generál Komendánt 'Sakmin Ur, Hertzeg Liktenstáin helyében Béts-Vároffa' Komendánfának tétetett.

Ennzekeelőtte tsaknem kingrott az ember bőréből örömében ha arannyat látott, most egy ezüstendőtolfogva, ugy megbovült vala az arány, hogy gyakran Lá'sija nélkülis ötömőst elváltattúk: az ezüst péuz ellenben megszükült. Est látván a' Moná kha hogy a' Tárfafágban sok hátramaradást okoz, ezüst-pénzt kezdett igen nagy mértékben veretni; melybol 30 ezeret á héten Kórmótz Bányára küldött, hogy arannyal feltféréltessék.